

1946

108129

108129
112

ERDÉLY

AZ ERDÉLYI NÉPI KÁRPÁT EGYESÜLET RÖPIRATA

FELELŐS KIADÓK: VÁMSZER GÉZA ÉS ERDÉLYI SÁNDOR

[1946 tavasz]

Felhívás

A mai gazdasági viszonyok között, a mostani és jövőbeli magas nyomdai árak mellett folyóiratot fenntartani nem könnyű feladat. A mi „Erdély“-ünk még békésebb időkben, olcsó árak mellett is anyagi megterhelést jelentett az egyesületnek. A folyóiraatra leginkább csak az egyesület tagjai fizettek elő, azoknak is csak egy hányada, ha ugyan nem járt a tagsági díj ellenében. Ma még súlyosabb a helyzet. Tagjaink jó része nem bírja megfizetni, más részét meg nem igen érdeklik a benne közölt tanulmányok, cikkek, hírek.

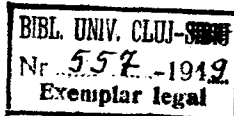
Havi folyóiratunk engedélyét még nem kaptuk kézhez, ezért egyesületünk vezetősége azt határozta, hogy addig is negyedévenként 24 lapnyi terjedelemben adja ki. Ez az 1946. évnek 1. számú, tavaszi röpirata.

Ha a tavalyi 1945-ös évfolyam számait átlapozzuk, a szerkesztőkön kívül az alábbi munkatársak nevével találkozunk: *Balogh Ernő*, *Beke Lajos*, *Both Károly* (Marosvásárhely), *Brüll Emánuel*, *Czirják Károly* (Marosvásárhely), *Györke Márton*, *Holló Ernő* (Csíkszereda), *Incze Andor*, ifj. *Kós Károly*, *Máthé Borcsa* (Marosvásárhely), *Reschner Gyula*, *Sütő András*, *Tulogy János* és ifj. *Xántus János*.

Remélve, hogy mindezek ebben az évben is támogatni fognak cikkeikkel, tanulmányaikkal és híranyaggal, s remélve, hogy még új munkatársakat is szerzünk, azt hisszük, hogy az „Erdély“ szellemi munkaközössége ezután is biztosítva van. Hogy azonban zavartalanul megjelenhessék, ahhoz a fentebb elmondottak szerint arra is multhatatlan szükség van, hogy az anyagi fedezet előteremtésében, hirdetők, előfizetések és adományok gyűjtésével minél többen buzgólkodjanak.

Kérem tagjainkat, barátainkat, a természet barátait, hogy törekvéseinkben tehetségük és képességük szerint támogassanak, hogy csaknem félszázados folyóiratunkat továbbra is kiadhassuk, így is szolgálhassuk oly sok jóval, széppel megáldott szülőföldünket és oly sok bajjal, jajjal meglátogatott embertestvéreinket.

Vámszer Géza

Kalotaszeg földje

Fenn állunk képzeletben a Körösfő és Zsobok közötti 747 m magasra emelkedő Rízseg hegyen.

Valószínűnek látszik, hogy a századok óta részleges földközösségben élő zsobokiak minden évben újból felosztották a határt. Innen kapta a hegy az 1676 körül jelentkező „Részek hegye“ nevet, amiből a í-ző kalotaszegi népnelvben a Rízseg név alakult.

Végigsíklík tekintetünk a csudálatosan szép kilátáson, mely fél Erdélyt felöleli. Kelet felé Gyerővásárhely, a Gyerőffy-szöktető, a Kolozsvár feletti Feleki hegy, az Árpád-csúcs, a Kis Magura; dél felé a Gyalui havasok a Sátortetővel, a Körösfői hágó, alattunk Körösfő, a Felszeg községei látszanak Bánffyhunyaddal középén. Nyugaton a Kőhegy-Tomoldok-tető, a Kalotahegy, a Sebes Körös szoros völgye, háttérben a Királyhágó tetejével, északnyugaton a Meszes hegység, alján Alszeg községeivel, a Szamos áttörése, a Széplés, a Radnai havasok, az Északkeleti Kárpátok, a Hargita, a Mezőség dombvidéke — felejthetetlen körképet nyujtnak.

Kalotaszegnek majdnem minden részét látjuk innen. Legjobban látszik Felszeg, melyen a Körösfői hágónál eredő Körös és a beleömlő Kalota-patak folyik végig. A Köröst csak azután nevezik Sebes Körösnek, miután a felső folyásán Székelyjónak nevezett Sebes patak (jó a régi magyar nyelvben vizet jelentett) és a Nagy Sebes (Dregán) beleömlik. A Gyalui havasok és a Kalota-hegy (ez a Vlegyásza ősi neve) szegletében fekszik Felszeg, amelynek központja, Bánffyhunyad városa, 554 m magasan van a tenger színe felett. Községei: Magyarókerke, Kalotaszentkirály-Zentelke, Valkó, Gyerőmonostor, Jákótelke, Kalotadámos, Sárvasár, Nyárszó, Körösfő és Deréte.

Felszegtől északra fekszik Alszeg, az Almás-patak mente, amelynek első nagyobb román lakosságú községe, Alsófüld 354 m magasan, tehát Felszegnél 200 m-rel alacsonyabban fekszik. Ezért adta a nép az Almás mentének Alszeg nevet. Községei: Bikal, Ketesd, Zsobok, Farnas, Bábonny, Váralmás, Sztána, Kispetri, Nagypetri, Almástamási, Középlak. *Jankó János* Kalotaszeg magyar népe című 1892-ben megjelent könyvében és utána *Malonyay Dezső* A magyar nép művészete című 5 kötetes munkája I. kötetében 1907-ben a megegyező népviselet alapján Kalotaszeghez sorolta még a Kapus-patak mentét és Nádas-patak mentét is. A Gyerőmonostor mellett eredő Kapus-patak mentének községei: Gyerővásárhely és Gesztrágy.

Nádasmente a Rízseg-hegy keleti oldalán eredő Nádas-patak környékét öleli fel. Községei: Kalotánádas, Jegenyé, Egeres, Inaktelke, Nádasdaróc, Bogártelke, Mákófalva, Túre, Kiskapus, Nagykapus, Gorbó, Sárd, Nádas, Vista, Méra, Szucság.

Viski Károly Kalotaszeghez sorolta még megegyező néprajzi sajátosságai alapján Tordaszentlászlót, Létát, melynek határában a győ-

nyörű fekvésű Léta vagy Ghyczy-várat gyakran keresik fel a természetjárók. A Kolozsváron túl délkeletre fekvő Györgyfalvát is ide sorolta, mert ott is kalotaszegi népviseletet hord a magyarság.

Szabó T. Attila, Kalotaszeg helyneveinek kiváló kutatója 41 községet sorol Kalotaszeghez. Felsorolásunk az ő adatait közli.

Kalotaszeg tehát az a terület, melyen a jellegzetes kalotaszegi népviseletet hordják, melynek legjellegzetesebb darabja az asszonyok muszujja, bagaziája, vagyis az „elül fölhajtott, széles színes szegélyű szoknya”. Úgy is mondják, hogy Kalotaszeg addig terjed, ameddig a muszuj tart.

Megemlítendő, hogy még Györgyfalván túl is, Ajtonban kalotaszegi népviseletet hordanak ma is, régen pedig Szamosfalván, Szamoszentmiklóson, Dezméren is azt viselték, amikor ezek a községek a kalotaszegi Gyerőffy- és Mikola-családokéi voltak.

Járjuk be még kezeletben Kalotaszeg természetjárók által leggyakrabban felkeresett helyeit.

Induljunk el Kolozsvárról.

A Méra melletti Ördögárkot tájképi szépségeiért, az ott gyűjthető kővületekért gyakran tekintik meg a természetjárók a Szentiványi-kút — Hétölesfa tetőhöz rendezett kirándulás alkalmával.

A gyönyörű kilátású 653 m magas Gyalui tekintő (Báthori-hegy felkeresésével kapcsolatban Vistát műemlék-templomáért és szép népviseletéért keresik fel. Templomát Péter püspök az 1241-es tatárdúlás után a XIII. század második felében építtette a félköríves és csúcsíves építésmód közötti átmeneti időben. A kis templom későbbi kegyura, Vingárti Geréb László alkotásának csúcsíves emlékeit is őrzi. Gyönyörű hímes cszlop tartja mennyezetét, melynek deszkanégyzeteit, ajtóit és padjait *Umling* Lőrinc kolozsvári asztalos festette 1765-ben, legénykarzatát Gyalui Asztalos János 1699-ben. Fa-haranglábjának egyik harangja 1487-ből való.

Tovább Kalotaszeg központja felé már vonattal mennek a természetjárók. Gorbón Lészay Ferenc manzárdtetős udvarháza látszik a vonatról. Daróc—Bogártelke állomás mellett a külsőleg egyszerű, kicsi daróci templom belseje sok szépséget, régi idők emlékeit őrzi. Bogártelke festett templommennyezetén kívül szép, faragott kapuiról híres.

Egeres nagyállomáson van a jegenyei völgyben bányászott gipszet feldolgozó gipszgyár és Kolozsvár villamos erőtelepe. Innen kiindulva szép környezetükért is érdemesek megtekintésre a Forgácskút környéki szénbányák, a körtvélyesi kaolinporcelánföld bánya, amelynek anyagával dolgozik a kolozsvári Irisz porcelángyár.

Egeres községben a Bocskaiak hajdan teljes négyszögű várkastélya mai nagyon romladozó állapotában is a mult gazdagságáról beszél reneszánsz, felvonóhidás kapujával, ajtó-, ablakkereteivel. A dombon álló református templom tornyának alján lévő félköríves ajtó mutatja régi eredetét. Csúcsíves ablakai, szentségtartó fülkéje, befalazott sekrestye-ajtója mellett Bocskay Gábor 1616-os síremléke teszik érdekessé a templomot.

Innen Egeresről látogatjuk meg Jegenye községen át a szép fekvésű Jegenye üdülőtelepet. Lehet a Kolozsvár-bánffyhunyadi országútról is megközelíteni. Jegenye üdülőtelepen a gipszrétegekkel kapcsolatban lévő források mezes-kénes vizével az 1890-es években élénk gyógyhely volt. Felhasználták ott a Forgácskut melletti Vásártelke lápföldjét is gyógyításra.

Megérkezünk Sztána üdülőtelep állomására. Mint kolozsvári családok nyaralótelepe 50 év előtt keletkezett gyönyörű fekvéséért, pihenésre alkalmas csendjéért, kitűnő forrásvizeléért, tiszta levegőjéért és szép kirándulólhelyeiért. Kalotaszegnek természetjáró központja.

Legszébb kirándulás innen a Riszeg-hegy, amelynek gyönyörű kilátását már ismertettem.

A váralmási Dezsővárhoz is vezet innen a természetjárók egész napos útja. A hozzávezető úton Sztána község festett emlékeket tartalmazó temploma után a zsoboki gipszbányákhoz érdemes kitérni. Az itt fejtett gipszből készült dísz tárgyakat „zsoboki márvány“ néven hozzák forgalomba.

Kispetrin át érkezünk a szép fekvésű Almás- vagy Dezső-vára vártornyának romjához. Az 1241-es tatárdúláskor elpusztult Szent Benedek-rendi kolostor helyén IV. Béla alatt Pál országbíró építtette a várat. Valószínű, hogy első várnagyáról nevezik Dezső-várnak. A vártorony romja évszázadok harcairól beszél.

Még egy várom van, mely Kalotaszeghez tartozott a múltban, Sebesvár, a hasonló nevű község mellett Csucsá és Bánffyhunyard közt. A Sebeskörös partján futó vonatról is látható a gyönyörű fekvésű, egy még aránylag ép bástyával ékeskedő várom.

Az első, 1319-es okleveles adatról jóval régibb. Királyi birtok volt 1393-tól 1414-ig; Hunyad és Hunyadvár néven említik 1399—1498 közt, tehát Kalotaszeghez tartozott. A losonci Bánffyak kapták Zsigmond királytól 1412—1435 között a hozzá tartozó birtokkal, Hunyaddal és 19 faluval együtt. A kuruc háborúig, 1703-ig szerepelt a vár, azóta csak pusztul.

Kalotaszeg központjának, Bánffyhunyardnak szép temploma, népviselete vonz sok természetjárót.

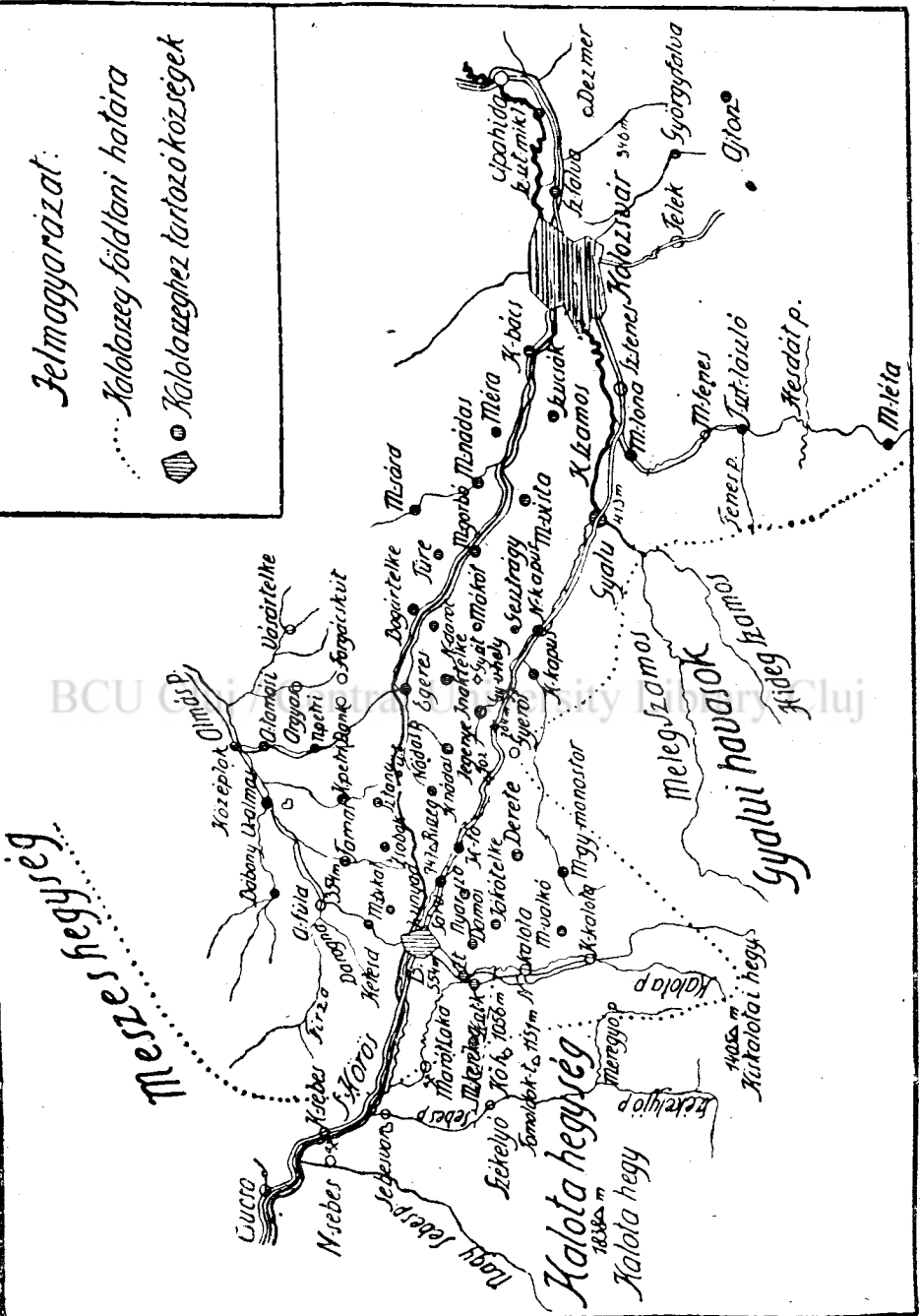
Bánffyhunyard már az 1300-as évek elején egyházas hely volt. Az 1332—37-es pápai tizedjegyzék említi Szent Erzsébet tiszteletére szentelt templomát. Nevezetessége a zömök, csúcsíves ajtó tornya, mely 1600 után kaphatta a mai, háborús időkben védekezésre alkalmas körülfutó tornácát és négy fiatornyos toronysisakját. Körülfutó tornácáról gyönyörű kilátás nyílik Kalotaszegre, a Kalotahegyre és nagyvásár alkalmával a tarka színben nyüzsgő piactérre. A templomhajó mennyezetfestménye 1705-ből egy ismeretlen, valószínűleg kolozsvári asztalos-festő munkája.

Bánffyhunyardról az országút Sárvásár községen át vezet Körösfő községbe. Sárvásáron megragadja figyelmünket sok szépen faragott kapu és az út mellett lévő kopjafás temető. Akár Sárvásár felől, akár kelet-

Zelmagyarazat:

- Kalotaszeg földtani határa*
- Kalotaszeghez tartozó községek*

Mese és hegység

BCU Copyright Library Cluj

ről a Körösfői hágó felől érkezünk Körösfőre, messzire feltűnik magas fekvésű, kerített, szép temploma.

A községet 1276-os oklevél említi először. Az 1692-ös tatárdúlás elpusztította a községet, régebbi templomát, a templomdombon épült paplakot, amelynek emlékét őrzi a kitűnő vizű, kis barlangszerű üregből kitörő cœorgó, a „Pap kútja“. Mellette szoktak a természetjárók megpihenni.

A templom mai alakjában 1764-ben épült. Üde hangulatot varázsolnak a templomban a karzatnak és mennyezetnek Gyalui Asztalos János és Umling Lőrinc által, a szószékkoronának olaszteleki Súlyom Ignác által és az 1834-ben meghosszabbított templomrész mennyezetének ismeretlen festő által alkotott festmények.

Körösfő művészlelkű népe kézimunkái, az asszonyok írásos, vagdálásos és keresztzemes varrottasai, a férfiak fafaragásai messze földön becsültté tették daloslelkű, szorgalmas népét.

A Körösfőn újabban felfedezett cseppköves barlang feltárása növelni fogja Körösfő látogatottságát.

Ha Körösfőről Kolozsvár felé indulunk, a Körösfői hágón a Körös forrása felett szép kilátást kapunk a Kalota-hegyre. Azután a Gyeróvásárhelyi hágón pihenünk meg. Innen a Tordai hasadék tetejét is láthatjuk s a Gyeróvásárhely feletti Gyeróffy-szöktetőre sétálunk fel. Az út a hajdani tergerben élt kis állatka megkövesedéséből keletkezett Szent László-pénzes mészkőrétegen visz el. A néphagyomány szerint a Gyeróffy-szöktető 10 m magas meredek gipszfaláról zuhant le az utolsó Gyeróffy, amikor lóháton üldözött egy szép szarvasbikát.

Innen a Kapuspatak—Kis-Szamos és a Nádas közti vízválasztó gerincen jöhetünk haza Kolozsvárra. Egész úton gyönyörű a kilátás a Gyalui havasokra. A Gyeróvásárhelyi hágóról a Kapuspatak szép Pányiki szorosát és a szép kilátású Sátortetőt kereshetjük fel. Az országútról Kis-kapusra térhetünk be, melynek műemlékekkel teli templomában Kalotaszeg egyik, ősi birtokos nemzetségének, a Gyeróffyeknek síremlékei láthatók. Nagykapuson, Gyalun át érkezünk haza Kolozsvárra.

Aki egyszer végigtekintett Kalotaszegen, megismerte tájképi szépségeit, műemlékeit, átélt egy napkeltét, vagy napnyugtát a Ríszeg-hegyen, egy hangulatos téli estét Körösfőn a fonóban, az mindig visszavágyik Kalotaszegre, művészlelkű magyar népe közé.

Be kell tehát kapcsolnunk Kalotaszeget működési területünkbe és meg kell ott szerveznünk a népi természetjárást.

Tulogdy János

JEGYZET. *Kalotaszeg térképe* rövidítéseinek magyarázata: A.-füld = Alsófüld, A.-tamási = Almástamási, B.-hunjad = Bánffyhunjad, Gyeróf. = Gyerófalva, Gyszt. = Gyeróffy szöktető, Gy.-v.-hely = Gyeróvásárhely, h. = hegy, K.-nádas = Kalotánádas, K.-szt.-k. = Kalotaszentkirály, K. = Kis-, K.-fő = Körösfő, M.-kerek = Magyarókereke, M. = Magyar-, Mákóf. = Mákófalva, M.-gy.-monostor = Magyargyerómonostor, N. = Nagy-, N.-daróc = Nádasdaróc, p. = patak, Sárv. = Sárvásár, S. Körös = Sebes Körös, Sz.-falva = Szamosfalva, Sz.-fenes = Szászfenes, Sz.-szt.-miklós = Szamosszentmiklós, Tomoldok t. = T.-tető, T.-szt.-lászló = Tordaszentlászló, V.-almás = Váralmás, Zt. = Zentelke.

Közgyűlésünk

Egyesületünk 1946 március 17-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel tartotta meg az 1945. év beszámoló és tisztújító közgyűlését.

Helyszűke miatt a szokástól eltérőleg csak röviden ismertetjük a közgyűlés lefolyását. A közgyűlést Vámszer Géza elnök vezette le, aki megnyitójában a természetjárás szellemi és lelki értékeiről beszélt. Utána Wolff Sándor tartotta meg összefoglaló főtítkári jelentését. Megemlékezett az egy évvel ezelőtti, március 4-iki ENKE alakuló közgyűlésről és hogy mi volt a célja a négy egyesület vezetőinek azzal, hogy egy erős, munkabíró egyesületbe tömörítették akkor az összes turista szervezeteket. És pedig: a sok erdélyi turista feladatnak gyorsabb ütemben való megvalósítása, a társadalmi ellentétek kiküszöbölése, a turistaság mozgalmanak a széles néprétegekkel való megkedveltetése, tehát tényleg tömegsporttá való kiszélesítése és fejlesztése.

Az 1945. évben 24 tisztikari gyűlést és 3 választmányi gyűlést tartottunk. A tagok száma a központi csztályban 660, ebből 14 alapító, 2 pártoló, 466 rendes- és családtag, 178 ifjúsági tag. Ezek közül 260 tagunk a Dermata műveknél van.

A titkári irodát az elején néhány hónapig dr. Kiss Béláné, majd Szakács Béláné titkárok vezették közmegelegedéssel. A legtevékenyebb szakosztályunk a *turista-szakosztály* volt, amelyet Brüll Emánuel vezetett. 800 résztvevővel 48 kirándulást vezettünk le, ebből 9 volt távoli. Egy kirándulás átlagos résztvevőinek száma tehát 16. E kirándulásokat összesen 23 turavezető vezette le. A sí-szakosztály télen szinte minden vasárnap elég nagyszámú résztvevőkkel sí-turákat rendezett.

A *gazdasági szakosztály* ebben az átmeneti időben a propaganda-szakosztállyal együtt működött. Pénz nélkül kezdtük el az évet. A szokásos menedékház jövedelmek most elmaradtak, a tagdíjak (havi 100 lej) oly minimális bevételt jelentettek, hogy az számításba sem jöhetett. Ezért vigalmi bizottságot alakított a két szakosztály, amely dicséretreméltó buzgósággal, ügyességgel látott neki a bálók és társas összejövetel rendezésének. Ezek révén a legfontosabb kiadásainkat fedeztük és így még rövid időre sem állottunk pénz nélkül. A legtevékenyebb munkát Károlyi Béla, Timkó Ernő, Balázs Gyula és sok más férfi- és nőtagunk végezte.

A *propaganda-szakosztály* ezenkívül Timkó Ernő vezetésével egyesületi helyiségünkben minden csütörtökön ismeretterjesztő előadás-sorozatot rendezett, amelyek a téli 6 hónapon keresztül állandó, sőt fokozódó érdeklődést keltettek. (Karácsony előtt 3, karácsonytól húsvétig 13 előadás volt.)

A *múzeumi szakosztály* (vezetője Polaretsky Dániel) és a *műszaki szakosztály* (vezetője Beke Lajos) a mostoha körülmények miatt nem fejthetett ki eredményes tevékenységet. A kányafői Józsa Béla kilátótorony felépítésének szép tervét el kellett ejtenünk.

Könyvtárunk (kb. 4000 kötet) rendezését Gebefügi András könyvtáros január hóban megkezdte.

Szertárunk 43 pár sível és 58 pár sí-bottal gyarapodott a fuzionált KMSE tulajdonából.

Az *Erdély* folyóirat megindítása merész vállalkozás volt, de egyesületünk érdekei megkívánták, hogy még anyagi áldozatok árán is kiadjuk. 1945-ben 8 szám jelent meg. A lapot Vámszer Géza és Wolff Sándor szerkesztették, de a munka nagyobb részét Brüll Emánuel végezte.

Menedékházaink helyzete a lehető legrosszabb. A bükki házat a visszavonuló német katonák felrobbantották, a hójai házat a környező lakosság kifosztotta és ma lakhatatlan, a révi ház áll, de berendezésének csak kis töredékét lehetett megmenteni, a tordai pedig az ott lefolyt harcok következtében kifosztva lakhatatlan, ma már csak a csupasz falak állnak. Vidéki osztályaink menedékházai hasonló helyzetben vannak.

Vidéki osztályaink közül csak a maroszséki osztály küldött be jelentést. Nehézségei ellenére az osztály igen eredményes munkát végzett az elmúlt esztendőben. Részletesebb beszámolót a következő számban hozunk.

A többi vidéki osztályaink egy része újra szervezkedett, más része még el sem kezdte a munkát.

Eddig tartott Wolff Sándor főtitkári jelentése. Zárószavaiban hangsúlyozta azt, hogy ma mindnyájan egy új, szebb és jobb társadalmat akarunk, ahhoz pedig új embertípusra van szükség. Erre a nevelő munkára ebben a kicsi közösségben is megvan a lehetőség. Egyesületünk politikával nem foglalkozik, de a turistaság mellett tagjaink ideológiai átnevelésével elő kell segítenünk demokráciánk megerősödését.

Ezután a jelenlévő Máthé Borcsa a maroszséki osztály üdvözlését tolmácsolta. Irányítást, utasítást várnak a központtól. Előadót kért a központtól Marosvásárhelyre és javasolta egy közös kirándulás megrendezését.

Dr. Xántus János pótlólag bejelenti, hogy a turista szakosztály turavezetői tanfolyamára 57-en jelentkeztek és az előadásokat állandó érdeklődés kíséri.

Ezután Papp József felolvasta Fonódy Gyula pénztáros 1945. évi pénztári jelentését, amelyből kitűnik, hogy az évet egyesületünk kb. 200.000 lej készpénzzel zárta. Dávid Béla felolvassa a számvizsgálók jelentését és a felmentvény megadását javasolja.

Vámszer Géza elnök zárószavaiban összefoglalja az elmúlt év munkájának eredményeit s mivel a tisztikart csak egy évre választották volt meg, bejelenti lemondásukat s kéri a jelentések tudomásul vételét.

Ezután Dávid Béla sporttárs, mint korelnök levezeti az új tisztikar választását. A közgyűlés a jelölő bizottság javaslatát jelentéktelen módosítással elfogadja. Az új tisztikar a következő tagokból áll:

Elnök: Vámszer Géza. *Ügyv. elnök:* Dr. Borbáth Samu. *Alelnökök:* Dr. Tulogdy János, Brüll Emánuel, Károlyi Béla, Matejovics Antal, Kalinovszky Béla, Magyarós Géza, Dimény Ferenc. *Főtítkár:* Wolff Sándor. *Títkárok:* Szakács Béláné, Komját-szeghy Irén, Nyilas Éva. *Főpénztáros:* Papp József. *Pénztárosok:* Balázs Gyula, Pakó Béláné. *Könyvtárosok:* Czirják Károly, Török Róza. *Főjegyző:* Czirják Károly. *Jegyzők:* Fényes Mária, Orbán Éva. *Háznagy:* Károlyi Béla. *Szertárosok:* Pakó Béla, Timkó Ernő. *Ellenőrök:* Etédi József, Weisz Lajos. *Számvizsgálók:* Dávid Béla, Texe Imre. *Jogtanácsosok:* Dr. Pásztai Géza, Dr. Szenczey Tibor. *Fegyelmi bizottság:* Dr. Bodoczy Károly, Czirják Károly. Dr. Fugulján Katalin, Nuridsány Bálint, Dr. Szabó T. Attila. *Menedékházi gondnok:* Székely József.

SZAKOSZTÁLYOK: *Turista: Elnök:* Dr. Xántus János. *Alelnök:* Pápay Zoltán. *Títkár:* Györke Márton, *Gazdasági és műszaki: Elnök:* Szolnok Gyula. *Alelnök:* Magyarós Géza. *Alelnök:* Beke Lajos (műszaki). *Propaganda és fűrdő: Elnök:* Timkó Ernő. *Alelnök:* Dr. Kovács Margit. *Alelnök:* Texe Imre (fotó). *Múzeumi: Elnök:* Dr. László Gyula. *Múzeumműködők:* Polareczky Dániel, Ifj. Dr. Kós Károly.

Választmányi tagok: 1. Bakos Lajos, 2. Balogh Ernő dr., 3. Balogh Árpád, 4. Barla Ernő, 5. Boga Lajos dr., 6. Boldis László, 7. Bortnyik Ferenc, 8. Czirják Netti, 9. Czirják Ilona, 10. Dankó Károly, 11. Deák Jenő, 12. Entz Géza dr., 13. Fonódi Gyula, 14. Fülöp Géza, 15. Gudor Ida, 16. Jenei József, 17. Kacsó Tivadarné, 18. Kelemen Lajos, 19. Kovalszky Károly, 20. Krusniczky Károly, 21. Magyaros Mária, 22. Miklós Lajos, 23. Miklós Viktor, 24. Nagy Géza dr., 25. Nagy László, 26. Nagy Miklós, 27. Németh M. Kornélia, 28. Olajos Irma, 29. Pajer Imre, 30. Papp Irén, 31. Parádi Ferenc dr., 32. Pázsint Imréné, 33. Polgár Károly, 34. Pránszky Árpád, 35. Seprődi Erzsébet, 36. Simó Gyula, 37. Szakács Béláné, 38. Széll Endre, 39. Szilágyi Márton, 40. Szilvay Ernő, 41. Szöcs Endréné, 42. Tamás Katalin, 43. Tavasz Sándor dr., 44. Tomor Imre, 45. Toroczky Tibor, 46. Toroczky Árpád, 47. Várkonyi Erzsébet, 48. Wolff Sandorné.

Vámszer Géza újonnan megválasztott elnök az új tisztikar nevében szólal fel és utal a helyzetre, amely nem teszi lehetővé azt, hogy az új egyesületi évre munktervet terjesszen elő. Mindenesetre a nagyszabású külső és építő tervek helyett inkább az egyesület beleletének kiépítésére kell az erőnket fordítani. Ezért szükségesnek látja a ping-pong szobának átalakítását társalgó- és olvasóteremmé, hogy ezzel a tagjainkat és a vendégeket is sűrűbb látogatásra serkentsük.

Az indítványok során a közgyűlés az 1946. esztendőre az alábbi tagdíjakat állapította meg: alapító tagság: 100.000 lej, pártoló tagság 1000 lej, rendes tagság havi 500 lej, családi és ifjúsági tagság havi 250 lej, mint legkisebb összegek.

A közgyűlés ezzel lelkes és testvéries hangulatban ért véget; utána a jelenlévők a szomszéd szobában megterített asztaloknál egyfoglós közebeden vettek részt.

Délután 2 órakor közel 50-en a közeli Hója-erdőbe, a Kányafőre sétáltak ki, ahol dr. Tulogdy János ismertette a látottakat.

A nap a lehető legjobb hangulatban ért véget s mindenki bizakodóan nézett az új egyesületi év elé.

V. G.

Kirándulás a Kelemen-havasra

Második díjat nyert ifjúsági pályamunka

A nyári vakáció napjai egyhangúan kopogtak az ember lelkén. Ez az egyforma ütem — a napok egymásutánja, anélkül, hogy valami változatosságot vinne életünkbe — azt az érzést váltotta ki bennünk, hogy egy örökös taposómalomban járunk.

Igy nem csodálható, hogy ha barátok összejöttünk, csak egy tárgy körül folyt a beszélgetés: szabadulni ettől a megszokott, unalmas környéktől, nem látni a sok ismerős arcot, pihenni egy kicsit, elfelejteni a mindennapi bajokat, csak elmerülni magánosan és szabadon a nagy-szerű természet csodálatában. Kiesni egy pillanatra a társadalom nagy, de a lélek számára mégis szűk kereteiből. A kozmosz parányi bolygó atomja kívántunk lenni.

Ilyen tépelődések között múltak napjaink. Vártuk a megfelelő alkalmat, hogy terveinket valóra váltsuk. Eljött az alkalom is. Az ENKE rendezésében egy túra készült a Kelemen-havasokba. Az út keménynek ígérkezett, mi pedig nem voltunk gyakorlott turisták, de vállaltunk minden nehézséget. Legkedvesebb reményeink beteljesülését láttuk ebben az útban. Már magunk előtt képzeltük a zöld erdőket, a zordon szikla-csúcsokat, a sebes hegyipatakokat, a kis kövirózsákat, a kemény gránit-tömböket és selymes fűvel borított havasi legelőket.

Ezekkel az érzésekkel fogtunk hozzá az útikészülődéshez, és előre elárulhatom, hogy legvérmesebb reményeinket felülmúlta az, amit láttunk. Most, kedves olvasó, légy útitársunk ezen a kiránduláson!

A vonat röviden sípol: indulunk. Marosvásárhely házai lassan eltűnnek. Szemünk elé a megszokott kép helyett egy új panoráma tárul ki: mezők, faluk, szántóföldek, apró dombok és távoli temetők. A vonat szinte cammog. Az indulásra sokat kellett várunk. Pihentek vagyunk. Gyalogolni szeretnénk. Ez a bennünk felhalmozott energia pattanásig feszíti belsónket. Déda után a szemünk előtt szaladó képszalag megváltozik. Ég felé szökellő hegyek, tüneményesen zöld fenyők, keskeny völgyek, fehér országúton haladó deszkás szekerek, a zúgó Maros, eldugott kis hegyi faluk cikáznak el szemünk előtt. Szalárdnál bent felejtik nyitott kocsinkat az alagútban, szinte megfulladtunk. Miután kikerültünk belőle, tudtuk csak igazán értékelni a friss hegyi levegőt.

„Ilva“ kiáltja a kalauz. Leszállunk a vonatról. Megérkeztünk a túra indulási pontjához. Félórai gyaloglás után az Ilva-völgy bejáratánál felrakjuk csomagjainkat egy pályakocsira. Este 10 óra van. Frissek vagyunk, mintha csak most keltünk volna fel. Rendületlenül toljuk a hátizsákokkal mgerakott pályakocsit magunk előtt. A hold ragyogóan süt, a csillagok mély aranyszínben villognak. Az egész égbolt egy fölénk kiterített hímes fekete palásthoz hasonlít. A hold kacéran, hol egyik fenyő mögül kacsintott felénk, hol keresztül nyargalt az égen, villogtatva kerek és fényes fejét, vagy elrejtőzött egy magas gerinc mögé, hogy to-

vább folytassa éjjeli barangolását. Az út nehézségeit nem is vesszük észre, annyira el vagyunk merülve az éjtszaka csodálatában. 15 km gyaloglás után egy csúriben nyugodtunk le. Lábunkat alig tudtuk mozgatni, annyira meg voltak gémberedve a talpfákon való tipegéstől.

Másnap reggel egy kis patak völgyén felfelé indultunk a menedékházhoz. Előttünk az ismeretlen völgy hágott a magasba, mögöttünk az Ilva völgye tündöklött a hajnali napsütésben. Az ösvényt málnabokrok szegélyezték. A természet gondoskodott frissítőről számunkra. Hatalmas sziklák alatt haladtunk el, majd hirtelen gyönyörű fenyves közepén szemünk elé bukkant a menedékház szürke födele.

A háznál vígan dobtuk le zsákunkat, hiszen a túra első kemény próbáján túl voltunk. A házban már volt egy másik társaság is. Az ismerősök melegen üdvözölték egymást, az idegenek megismerkedtek, és így a két társaság egy közös nagy családdá forrt össze. Ebéd után egy kis ünnepély keretében a túra vezetője felavatta a házat. Az ima csendes hangjainál eszméltünk csak rá, hogy hol is vagyunk. Mély csend uralkodott mindenfelé. Előttünk hegyek, mögöttünk felhők kergetőznek az égen, fenyők susognak, az ösvény eltűnik az erdő fái között és mi imádkoztunk. Fájt, hogy az ember ismét betört a természet végtelen birodalmába, és utat nyitott társainak a kegyetlen rombolás felé.

A kis ünnepély után a társaság egy része sétálni ment. Mi is csatlakoztunk. Kis fenyveseken és hatalmas füves mezőkön haladtunk keresztül. Az utat jelzések mutatták. Fáradhatatlan természetimádók rakták le őket. Nem tudtunk betelni a táj szépségével. Csak másztunk némán, megilletődve. Ezen az úton jegyeztük el örökre magunkat a hegyekkel. Felértünk a gerincre. Kígyófenyők között eldugva feküdt egy völgykatlan fenekén a tó: sétánk célja. Leereszkedtünk a tóhoz. Ha már annyit mentünk és fáradtunk, hogy megnézzük, nem mulaszthattuk el, hogy meg ne fűrödjünk benne. Jéghideg volt.

Az első estét a dregusi menedékházban összebarátkozással töltöttük el. Beszélgettünk, éjjeli zenét adtunk a lányoknak, és ebből a kellemes állapotból szinte észrevétlenül léptünk be az álom fantasztikus birodalmába.

Másnap hajnalban felkerekedtünk a Teleki-csúcs megmászására, minden Kelement járó turista végső céljára, a 2102 m magas vulkánikus kúpra. Kétórai gyaloglás után ugyanarra a gerincre értünk fel, amelyet a tóhoz vezető útunkon is érintettünk. Itten láttam és éltem át első ízben a felhők játékának csodás változatait.

Szürke felhőgomolyagok szaladtak neki a hegy oldalának. Kavarogva, mindenféle furcsa alakot öltve ugrottak egymásnak, hogy összekapaszkodva felszaladjanak a gerincre, majd szembejövő társaikkal birkóztak meg. Mi, emberek megdermedve álltunk az elemek játékának kellős közepén. A sűrű szürke ködtől semmit se láttunk, arcunk fájt az esőcseppek kemény kopácsolásától. Áztunk némán, megfázva, ruháinkat átjárta a szél, alig nyujtottak egy kis menedéket lapos kövekből rakott alacsony védőfalak. Az elemekkel a harcot felvenni nem tudtuk. Lógó

orral hazatértünk, de fülünkbe csengett a társaság jelszava: „Ne csügedj!”

A menedékházban várt a meleg szoba, a jó ebéd, a víg társaság és főleg a jó meleg pokróc. A kártyások leültek kártyázni, az álomszusékok pedig aludni. A csúcs megmászását másnapra halasztottuk.

Az éjszaka nyugodtan telt el, annál is inkább, mert olyan közel feküdtünk a priccsen egymáshoz, hogy mozdulni sem tudtunk.

Rossz időre virradtunk. Elhatároztuk tehát, hogy táncestélyt fogunk rendezni. Jelmezek után futkároztunk és szendvicseket készítettünk.

Este két petróleumlámpa fényénél kezdődött meg a műsoros est. A büffé szendvicsekkel volt tömve, a kulacsok finom forrásvizet rejtettek magukban. Az udvarmester hármat koppantott botjával, és megindult a felvonulás: cow-boy, gengszter, hősszerelmes, cigányok, lányoknak öltözött fiúk, maharadzsza élénkítették a menetet, és a szobában mindegyik egy kis magánszámot adott elő. A műsor után megkezdődött a tánc.

Reggel ragyogóan sütött a nap. Ugy éreztük, hogy most az elemek segítségünkre fogtak össze, nem pedig ellenünk. Felpakkoltunk és elindultunk a csúcs felé. Baj nélkül felértünk a gerincere, harmadszor, és itt kezdődött meg a túra legszebb és egyben legfárasztóbb része: a csúcs felé való kapaszkodás. Lihegtünk, nyögtünk, de pihenés nélkül mentünk előre. Az Istenszéke törpe dombnak látszott a messzeségben. Eltévedtünk, ködbe kerültünk.

Ma sem indulhattunk neki a hegynek. Egy lépést sem tudtunk tenni, de úgy látszik, megsajnálta a felhők szeszélyes hada. Amilyen hirtelen betakartak, olyan hirtelen iramodtak el, hogy nyomukban a Teleki-csúcs teljes pompájában kibontakozzék. A sudár fenyők eltűntek, a kígyó-fenyő elveszett, a boróka sem bírta ezt az óriási magasságot, elmaradt lépteink mögött. Kőbirodalom, mohabirodalom, áfonyabirodalom követték egymást. Mi pedig rendületlenül hagytuk el őket. A sok birodalom hömpölygésére végül pontot tett a csúcson elhelyezett kereszt. Fent voltunk. Megérkeztünk kimerülve, elbódulva a sok szépségtől, amit láttunk, csak hápogtunk, hogy ilyen is van a világon. A csúcs szultánként trónolt a többi hegyek fölött. Lábai elé csúsztak a többi tekintélyes csúcsok: a Tiha, Kis-Beszterce, Paplába stb. és ő fogadta hódolatukat. Feje körül a játékos felhők, mint keccses kis háremhölgyek kergetőztek és ő csak ült némán, ki tudja, hány millió év óta ebben a felséges környezetben.

Hazaindultunk. Mindnyájan meg voltunk illetődve. Éreztük emberi mivoltunk kicsinységét, gyengeségét ilyen kolosszusok tövében.

Visszanéztünk még egyszer a csúcsra, mély hódolattal és tisztelettel, éreztük, hogy láthatatlan csápjaival örökre hatalmába kerített.

Fáradtan érkeztünk a menedékházba. Összecsomagoltuk zsákunkat, hogy reggel készen legyünk a hazatérésre, Marosvásárhelyre.

Lassan ereszkedtünk le az Ilva völgyén, és azt hiszem, mindnyájan titkosan eljegyeztük magunkat Erdély csodálatosan szép havasaival.

(Marosvásárhely)

Antalffy András

Hogyan lettem természetjáró?

Nem kis érdeklődéssel, sőt kíváncsisággal olvastam marosvásárhelyi névrokonomnak az „Erdély“ multévi 6. számában megjelent *Hogyan lettem természetjáró* című vallomását. Igazi természetjáró érzéseket ír le őszinte szavakkal, miknek olvastán egyszeriben kedvet kaptam én is, hogy saját természetjárásom, turistaságom kezdeteiről beszámoljak.

Egy kissé messzire kell visszatérnem, ha a legelső ösztönzéseikig el akarok jutni, nevezetesen a kolozsvári unitárius kollégiumban eltöltött diákévekig. *Kelemen Lajos* kedves tanáromnak tartozom köszönettel és örökös hálával, mert ő volt az, aki már kisdíák koromban elvitt minket a *Bácsi-torokba*, a *Bükkbe*, a *Mailáth-kúthoz* és más városkörnyéki kiránduló helyekre. Ő oltotta belénk a folyvást változó és mégis mindig örökegy természetnek szeretetét, ő hívta fel még figyelmetlen figyelmünket a természet sok kis és nagy szépségére, ő magyarázott, serkentett, lelkesített szüntelen. Sok igazi természetbarát és természetjáró került ki keze alól, többek között *Ferenczi Sándor*, az unitárius kollégium természetrajztanára is, ennek a folyóiratnak egykori szerkesztője.

És a buzdítás nem maradt hatás nélkül: 1923 nyarán családi kirándulást rendeztünk a *Tordai-hasadékba*. Ez volt első igazinak nevezhető kirándulásom; megbámultuk a hasadék hátborzongató sziklafalait, a fölöttük kerengő sasokat, a Hesdát patakának zajgó kanyargását, a természet egész nagyszerűségét. A következő esztendőben még messzebbre merészkedtünk, elmentünk a *Gyalui-havasokba* Hidegzsamoson, a Testesen át. Gyalog tettük meg az utat oda és vissza, a legforróbb augusztusban, kánikulában. Meg is izzadtunk, el is fáradtunk alaposan, de csodálatosképpen éppen ez a kirándulás, amely igazán próbára tette testi és lelki erőnket, ez avatott bennünket igazi természetjárókká, ez tett bennünket a turistaság örök híveivé. Úgy látszik, valami komolyabb föladattal kell az embernek megbirkóznia, hogy önbizalma megnövekedjék, hogy nagyobb természeti akadályok legyőzésére is vállalkozni merjen, vagyis, hogy komoly turistává váljék. Ez volt a Gyalui-havasok szerepe és jelentősége. Még ebben az évben, 1924-ben a *Vlegyászára* (Vigyázónak, Kalotahegynek is nevezik) indultunk, de nem volt szerencsénk, mert félúton hatalmas zivatar állított meg; erre természetesen nem számítottunk, megfelelő lábbelink, fölszerelésünk sem volt, nem mertünk a csúcsra fölmenni. Visszatértünk, de meg nem törtünk, elhatároztuk, hogy ezentúl rendszeresen turistáskodni fogunk és tehetségünk szerint fölkészülünk erre a sportra.

Ezért 1925 az igazi kezdeti év. Ennek az évnek júniusában háromnapos kirándulásra mentünk az *Ünőkőre*, *Miklós Lajos* volt a vezetőnk, aki mögött már jónéhány éves turista mult állott, de ma is töretlen ápolója és harcosa az igazi természetjárásnak és szerelmese a magas hegyek világának. Végig ködben, csepegő, nedves időben tettük meg

az utat, de mégis fogalmat szereztünk a Kárpátok szépségeiről, a komor, fekete fenyvesekről, a harsogva szökdöső hegyi patakokról. Egy hónap múlva dr. *Tulogdy* János, egyesületünk mostani alelnöke a *Negojra* vezetett bennünket. Egy hatalmas nyári zivatar most is reánk zúdult, de most már nem hátráltunk meg, harmadnap a *Negoj* 2544 m magas csúcsán voltunk. A hírhedt *Ördög esztrengáján* (*Strunga dracului*) keltünk át, az aljában éppen rövid pihenőt tartottunk, amikor hirtelen heves szél kerekedett, cafatokba tépte a ködöt, szétszórta, megsemmisítette a foszlányokat, és a júliusi nap ragyogásában elénk tűnt a *Fogarasi havasok* csipkézett hegylánca. Csaknem elbűvölve szemléljük az előttünk nagyrészt ismeretlen tájképet, és ekkor itt a *Calun-tó*-nál elfogott egy sajátságos érzés, amelyet soha el nem felejték. Úgy tetszett, hogy ezzel a kirándulással, ezzel a megmagyarázhatatlanul fontos látvánnyal új korszak kezdődik életemben. Volt ebben az érzésben fölemelő, mámorító, de volt valami nyugtalanító is, percekig nem tudtam szólani, csak lélegzetet is alig véve ámulni-bámulni. Olyan párányinak éreztem magamat ezek között a hegyóriások között, mégis olyan elragadó volt, hogy most már örök hűséget fogadtam a természetjárásnak; tavaszi elhatározásom áhitatos fogadalommá vált.

Ősszel mg a *Bucsecsre* is sikerült eljutnom. A következő évek alatt már nem volt nyugtom, szabad időmben újabb és újabb vándorlásokban vettem részt, közben megtanultam szízni, hogy a téli tájak szépségében is gyönyörködhessem. Lassanként megtanultam azt is, hogy nemcsak a nagy hegyekben van szépség, hanem a szelíd dombos vidékben is; egy egyszerű folyóparti séta is szép kirándulás lehet. Továbbá beláttam azt is, hogy az egészséges élet nem a dagadó izmokban van, hanem a lelkünkbe vésődött egészséges érzésekben. A hétköznapi gondjai, bajai után szebb, üdítőbb időtöltés nem lehet, mint a rendszeresen űzött természetjárás.

(Kolozsvár)

Czirják Károly

Turista notesz

1. Erdeink halála

Turista noteszünknek egyik lapján felemeltük már szavunkat a ki-méletlen és meggondolás nélküli erdőirtás ellen, mely hihetetlenül rövid idő alatt kietlen kultúrsivataggá tette Kolozsvár közvetlen környékének legjobb kirándulóhelyeit. A pusztába kiáltott szó elveszett a fejszece-pások komor szinkopáiban. Az elmúlt tél, aztán betetőzte a pusztítás munkáját. A Hója-gerinc, Angyalkút és Bácsitorok környéke szinte a felismerhetetlenségig kopáran tárult egyesületünk koratavaszi turázói elé. A Bükk-erdőben szívóink még zuzmarás erdőben pihentek meg Maj-láth kútjánál (január 20), hogy március 25-én már csak a forrást jelző karikáról ismerjék fel a kopasz üstökű, halott sudarakkal körülvelt for-rást. A csupaszon maradt hegyoldalokról pedig menekül az erdő aljnö-

vényzete, jellegzetes állati társadalma s helyüket átveszik a vadvizek és torrensek pusztító erői.

A faorzók fejszéje derékban dönti le a százados törzseket s kinek is jutna eszébe utána ültetni a facsemeték fiatal generációját?

*

Az erdőirtás rablógazdálkodásának egyenes következményei azok az erdőtüzek, melyek ezidén tavasszal is fekete szemfedőt terítettek az irtásokra s a rengetegekre. A legallyazott ágak, forgács, melynek elszállítása már nem jár üzleti haszonnal, pompás alapanyag az erdőtüzek számára. Egy eldobott cigarettavég vagy az erdőben heverő üvegcserep gyújtólencseként működő darabkája lángra lobbantja a száraz avart, füst emelkedik az ég felé s vörös tűzkigyók vonaglanak a száraz galagonyabokrok között. Aztán, mint bibor koboldok, fürge lángnyelvecskék kúsznak fel az ágak sudarára s kövér füsthajók vitorláznak a csúcsok felé.

Április ötödikén Gyalu fölött s a Hójában, ezt követően néhány nap mulva a Bükk-erdőben, majd húsvét előtt nagycsütörtökön a Meleg Szamos völgyében észleltek természetjáróink nagyobb méretű erdőtüzet. A nagycsütörtökön először észlelt nagykiterjedésű erdő- és bozóttűz húsvét hétfőjén még változatlan erővel pusztított.

A fadöntés szenvedélye, sajnos parkjainkra is kiterjedt. A Türrutca elején álló hatalmas Boglárfát (platán) ítélte halálra a kegyetlen sors. A csaknem két méter átmérőjű hatalmas törzset három darabba fűrészelve hernyótalpas traktor tudta csak elvontatni a hely színéről. Pusztulásával szegényebbek lettünk a növényvilágnak egy ritka aggasztánjával.

Sajnos, ez a sors vár arra a hármastörzsű szép tiszafára is, mely Ajton község uradalmának kisajátítás alatt álló parkjában díszlik. Ez a hajdan igen elterjedt túlevelű, bizonytal megérdemelné azt, hogy óvjuk és ültessük, ahová csak lehet, hiszen fája igen szép és nagyon értékes.

2. Nyári vihar télen

Túrista noteszünkben érdekes helyet foglal el annak a különös téli zivatarnak leírása, mely február 18-án az esti órákban pusztított Kolozsvár felett. Heves szél, hóesés, dörgés és villámlás kísérte a tümenényt. A zivatarfront keresztülvonult egész Erdélyen. A kérdőívekre beküldött válaszokból kiderült, hogy a Szilágyság, Bánffyhunad, Torda, Gyulafehérvár, Szeben és Brassó jelzik haladásának irányát.

A városok utcáiban összetorlódott, nagysebességű levegőtömegek alapos kárt okoztak házfedelekben, tetőcserépben, de az áramszolgáltatás berendezéseiben is. Kolozsváron ez alkalommal érdekes gömbvillám jelenséget is észlelt Nyerges József turista testvérünk. Városunkban különben a szél nyomása olyan nagy volt, hogy az éppen szakosztályi gyűlésről hazafelé tartó turistáink alig tudtak otthonukig eljutni. Kétezsereket járt élgárdánk szerint az alpesi viharok erősségével vete kedett ez a különös téli vendég.

Ifj. Xántus János

Vidékmúzeumaink kérdése

Nem szükséges, de a sajátos erdélyi viszonyok miatt nem is lehet külföldi (finn, dán, svéd, stb.) példákra hivatkoznunk, hogy az erdélyi magyar vidékmúzeumaink létesítésének fontossága mindnyájunk előtt nyilvánvaló legyen. Tény az, hogy Erdély falusi magyarságának, mely — a székely tömböt kivéve — mindenütt kis szigeteket képez, nincs olyan intézménye, honnan népi műveltségéről képet alkothatna s így önismeretét, népi öntudatát szolgálhatná.

Erdélyben a 7 székely széken (Maros-, Udvarhely-, Csík-, Sepsikézdi-, Orbai- és Aranyosszék), a „fiúszékeken“ (Gyergyó-, Kászon-, Miklósvár-, Bardóczfiszék) és a székely „vidékeken“ (Erdővidék, Sóvidék, Homoródmente, Nyárádmente) kívüli magyarság kb. 26 néprajzi vidéket alkot. Ilyenek: a gyimesi, hétfalusi, dévai „csángók“ vidéke, a tölgyesi, felsőmarosmenti, küküllővidéki, szamosmenti, láposvölgyi, széki, borsavölgyi, kalotaszegi, torockói, enyedhegyaljai, fehérkőrösvölgyi, alsómarosmenti, hunyadvárkörnyéki magyar csoportok. De nem szabad megfeledkeznünk a mezőségi és szeben-fogarasz-hortobágyvidéki szórványmagyarságról sem. Az ú. n. peremvidéken ott találjuk a máramarosi, bányavidéki, szilágysági, szatmári, báródsági (sebes-körösvölgyi) és feketekörösvölgyi magyar néprajzi csoportokat. Moldvában pedig a tatrosvölgyi (Protus) csángókat és szerementi magyarokat.

Ezek a magyar néprajzi vidékek, bár némelyik csak egy pár falut foglal magában, mindegyik a népi összetétel, a földrajzi környezethez való alkalmazkodás, a történeti sors és a környező vagy együttélő népekkel való etnikai kapcsolat mértéke szerint ma különböző, az

illető néprajzi vidékre jellemző képet mutat.

Ezen a területen a következő, magyar néprajzi anyagot tartalmazó múzeumaink vannak: A kolozsvári Erdélyi Nemzeti Múzeum és a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum, mely egész Erdély, illetve a négy székely megye területéről gyűjti anyagát, a tordai Kultúrpalota múzeuma, Torockó, a dévai megyei múzeum a telepescsángók tárgyi anyagát mutatja be, továbbá a máramarosszigeti, nagybányai, váradi, aradi, temesvári és marosvásárhelyi múzeumok is tartalmaznak néprajzi anyagot vidékiükről. Jelentősebb ez utóbbiaknál az enyedi Bethlen-kollégium, az udvarhelyi kollégium és a csíkszeredai róm. kath. liceum néprajzi gyűjteménye. E magyar múzeumokon és gyűjteményeken kívül a szebeni szász Kárpát-Egyesület múzeuma és a brassói szász Barcasági Múzeum is tartalmaz magyar néprajzi anyagot.

A fenti múzeumok néprajzi gyűjteményei közül egyik sem mondható vidékmúzeumnak. Részben azért, mert egyiknek sem határozott tárgya egy bizonyos erdélyi néprajzi vidék (nagyreszt közigazgatási egységek képezik gyűjtőterületét), részben pedig, mert egyiknek sem célja a gyűjtött anyag kiállítása által a környező vidék falusi népének művelése. Egy részük szigorúan a tudósokhoz szól, másrészük az országos, vagy nemzetközi idegenforgalomra számít. Gyűjtési és rendezési elve, továbbá a nagy hiányosságok egyiket sem teszik képessé arra, hogy a hagyományos népi kiállításában megelevenedjék, különben is székhelye mindeniknek városon lévén, a falusi nép művelése, népiségének tudatosítása szempontjából egyiknek sincs jelentősége. Az általunk megfogalmazott „vidék-

múzeum“ fogalmához még a bánffy-hunyadi Kalotaszegi Néprajzi Múzeum áll legközelebb, melynek gyűjtőterülete egységes néprajzi vidék, székhelye is, a kis mezőváros, a néprajzi vidék alkotórésze. Mindamelllett célkitűzésében nem állt elsőhelyen Kalotaszeg népének közvetlen művelése és öntudatosítása s a létesítésétől eltelt 9 év körülményei ebben éppen megakadályozták.

Kétségtelenül tiszteletreméltó tudományos szempont a nagy, vármegyékre, tartományokra kiterjedő hatáskörrel rendelkező múzeumoké. Komoly tudományos munka elsősorban a nagy összehasonlító anyaggal, tudományos felszereléssel, képzett szakemberekkel s más rokon intézményekkel (egyetem, könyvtár, tudományos intézetek, egyesületek, folyóiratok, nyomdák, stb.) rendelkező nagyvárosok múzeumaiban lehetséges. Nem szabad azonban elfeledkezünk a másik szemponttól sem, mely vidékmúzeumunk értelme, ez pedig a közvetlen népművelés. A múzeum nemcsak a szaktudósokat és a „kiválasztottak“ gyönyörűségét kell, hogy szolgálja. Módját kell találnunk annak, hogy a földhöz kötött és városon csak idegenül járó nép fia is megismerhesse önmagát. A vidékmúzeum célja bemutatni a vidék népének azt az emberöltők során át letisztult hagyományos népi valóságot, mely jelen és jövő életének alapja. A népi önismereten alapuló műveltség és öntudat elsőfokú iskolája kell hogy legyen a vidék számára a vidékmúzeum. Hogy ennek a feladatának tökéletesen megfelelhessen, fontos egy lélektani szempontot figyelembe vennünk, azt t. i. hogy a vidék népe tárgyak ajándékozása, a múzeum pedig székhelyének és szervezőjének, vezetőjének helyes megválasztása által a kettő közt bensőséges kapcsolat alakul ki. A vidék népe a múzeumot magának kell, hogy érezze nemcsak a múzeum tárgya, kiállításának szel-

leme, hanem közösségi életének szempontjából is s ha lehet, jogi szempontból is.

Természetes, hogy a vidék helyi művelési és nevelési igényein kívül a vidékmúzeum az illető néprajzi vidék idegenforgalmának, sőt erdélyi magyar tudományunknak is segítője és óra lesz. Vezetői és gondnokai nemcsak hogy a tudomány helyi képviselői, hanem erdélyi néprajzkutatásunk vidéki tudósítói is lesznek, akikhez nyugodtan fordulhatunk levéllel, kérdőívvel adatért és akik maguk is jelentkeznek majd helyi gyűjtésekkel.

Folyóiratunkban hírt adhatunk az első, e szempontokat szem előtt tartó vidékmúzeumnak, a Mezőségi Néprajzi Múzeumnak megszületéséről. Széken és Györgyfalván már szintén vajudik a múzeum. Erdélyi magyar társadalmunkon, papjainkon, tanítóinkon, néprajzkutatóinkon, múzeumszervezőinken és egyesületeinken múlik, hogy kötelességünket mindenütt teljesítsük.

Ifj. Kós Károly

EGYESÜLETI ÉLET

Az egyesület irodájában hivatalos óra nyáron d. u. 5–8-ig van.

*

A tisztikar minden hó első péntekén d. u. fél 7 órakor, a választmány k. b. háromhavonként tartja gyűléseit.

*

Szakszaktályaink üléseit az alábbi napokon tartják:

A gazdasági szakszaktály: hétfőn este 6–7 óra között.

A turista szakszaktály: hétfőn este 7–8 óra között.

A propaganda szakszaktály: kedden este 6–7 óra között.

A múzeumi szakszaktály: szerdán este 6–7 óra között.

A könyvtár még rendezés alatt van.

A turista szakszaktály hétfőn kí-

vül a vasárnapi kirándulás részleteinek megbeszélése céljából pénteken (1/27-kor) is ülést tart.

*

A gazdasági szakosztály a menedékház-gondnokkal egyetértésben azon fáradozik, hogy a Tordai hasadéki megrongált menedékházban egy-két szobát használható állapotba helyezzen és hogy gondviselőt szerezzen számára.

*

Felszólítjuk mindazokat, akiknél egyesületünk tulajdonát képező kölcsön adott süléc, könyvtári könyv vagy térkép van, hogy haladéktalanul szolgáttassák vissza.

*

Turista felszerelést csak egy heti időtartamra adhat kölcsön az egyesület szertárosa tagjainknak.

*

A közgyűlést követő választmányi gyűlés könyvtárosnak megválasztotta még Rotaridesz Istvánt, titkárnak pedig Brassai Matild tagunkat.

*

Vidéki osztályainkat felkérjük, hogy menedékházaikról, vagy a területükön turista célra igénybe vehető háló lehetőségekről központunknak haladéktalanul részletes ismertetést küldjenek be.

A Turista Szakosztály beszámolója. Egyesületünk újjáalakult turista szakosztálya ezidén már 13 túrát rendezett, melyen vendégeinkkel együtt 314-en vettek részt s útvonaluk hossza 712 km volt. Ebből vonattal 240 km-t, autóval 150 km-t tettek meg. A város közvetlen környékére vezetett kirándulásaink közül különösen említésre méltó a Györgyfalva, Ajton, Csolt-túra, melyen dr. Tulogdy János és dr. Gunda Béla egyetemi tanárok ismertették a földrajzi, illetőleg földtani és néprajzi szempontból fontos látnivalókat. Népes

mezőnye volt a május 5-én rendezett Kis-Magura csillagtúrának, melyen 122-en vettek részt s nyerték el az egyesület emléklapját.

Az ENKE néprajzi fényképgyűjteménye. Egyesületünk Múzeumi Szakosztálya elhatározta, hogy természetjáró és néprajzi fényképgyűjteményt létesít. Ez a gyűjtemény nagy űrt pótolna, mert Erdélyben természetjáró és néprajzi fényképgyűjtemény nincsen. Ezzel kapcsolatban fel is kérünk minden ENKE tagot, hogy ilyen tárgyú fényképeiket, levelezőlapjaikat, rajzaikat ajándékozzák az egyesület múzeumának.

HÍREK

PÁLYAZAT

kirándulás leírására.

Az Erdélyi Népi Kárpát-Egyesület ezidén is *ifjúsági* pályázatot hirdet kirándulás leírására. Feltételei a következők:

1. A pályázat tárgya az 1946. év folyamán az ország határain belül vagy kívül megtett bármiféle kirándulás, lehet (gyalogos, szekeres, autós, vonatos, vagy vegyes).

2. A pályamunka terjedelme legfeljebb 12 írott vagy 6 rendezes (nem sűrűn) gépelt ívlapnyi lehet. A papirnak csak az egyik lapjára szabad írni.

3. A pályázaton résztvehetnek mindazok a fiatalok (fiúk és lányok), akik 1926. január 1. után születettek, tehát legfeljebb 20 évesek, akár tagjai az egyesületnek, akár nem. Egy ember több munkával is részt vehet a pályázaton.

4. A pályaműveket az egyesület titkári hivatalába (Kolozsvár, Jókai-utca 2. szám, II. emelet) 1946. október 1-ig jelíges levéllel ellátva kell beadni, illetőleg beküldeni, vagyis a szerzők nevüket rejtésük zárt borítékba, a borítékra és a pá-

lyamú fejére írják rá ugyanazt a jeligét.

5. A pályázat 1. díja 25.000 lej, 2. díja 15.000 lej, 3. díja 10.000 lej, 4, 5, 6. díja valamely turista vonatkozású könyv. Mindegyik nyertes egyúttal megkapja Erdély című folyóiratunk idei számaait.

6. A pályázat eredményének kihirdetése és a díjak kiosztása 1946. november 1. A díjat nyert művek közlési joga egy évig, vagyis 1947. november 1-ig az Erdélyi Népi Kárpát-Egyesületé.

7. A bíráló-bizottság tagjai az Erdély című folyóirat szerkesztői és az Egyesület turista-szakosztályának elnöke.

A pályázni szánkékozóknak ajánljuk, hogy munkájuk megírása előtt olvassák el a tavalyi pályázat beszámolójának II. szakaszát (Erdély 1945. évf. 97. lap), amely a túraleírásokra vonatkozólag általános útbaigazításokat tartalmaz.

Kolozsvárt 1946. május 15.

Az *E. N. K. E.* elnöksége.

Az Encián brassói turista-egyesület f. év január 17—20-án ünnepelte fennállásának 15 éves évfordulóját. Ez alkalommal adta ki 3 ív terjedelemben „Encián jubileumi emlékkönyv és naptár 1931—1946” című tartalmas és változatos cikkekkel és versekkel teli emlékkönyvecskéjét. Az emlékkönyvet Ördög Sándor közismert természetjáró szakírónk és az Encián című folyóirat szerkesztője állította össze.

Fürdő- és idegenforgalmi bizottság alakult a Székelyföldön. Április 28-án a székely megyék kiküldöttai az ezévi nyári fürdő- és turista idényre részletes tervzetet dolgoztak ki, amelynek eredményeiről legközelebbi számunkban beszámolunk.

Múzeuma van a Mezőségnek. Nagy Ödön mezőköbölküti ref. lelkész és

dr. Kós Károly egyetemi tanársegéd a falu népének megértő támogatásával néprajzi gyűjteményt hozott létre Mezőköbölkúton. A Mezőségi Néprajzi Múzeum a falvak népének önismeretét és az erdélyi néprajzoktatást szolgálja s mint ilyen kalauza lesz a Mezőséget megismerni akaró természetjáróknak is.

Györgyfalva néprajza. A Bolyai Tudományegyetem Néprajzi Intézete dr. Gunda Béla egyetemi ny. r. tanárnak, az intézet igazgatójának vezetésével ez év tavaszán egy Kolozsvár közelében levő és közismert falu, Györgyfalva hagyományos népi műveltségének néprajzi feldolgozásához fogott.

E munkában résztvesznek a vezető dr. Gunda Bélán kívül Vámszer Géza, dr. ifj. Kós Károly, dr. Simon Kató, és dr. ifj. Nagy Jenő mint néprajzosok, illetőleg Nagy István mint népdalgyűjtő, dr. Tulogdy János egyetemi ny. r. tanár és dr. ifj. Xántus János mint földrajzszakosok, továbbá a néprajzi és földrajzi szak egyetemi hallgatóinak kb. 15—20-as csoportja. E mozgalom eddig a falu vezetői közül hathatós támogatást nyert Herman János ref. lelkész, Orosz Lajos községi bíró és Cs. Tamás Béláné személyében.

A gyűjtőmunka egységes menete érdekében a munkaközösség vezetője részletes munkatervet dolgozott ki. A munka hetek óta rendszeresen, növekedő lelkesedéssel és érdeklődéssel folyik.

Dr. Gunda Béla kezdeményezése, hogy a néprajz tanítását az elméleti síkról gyakorlati tere is átvitte, minden dicséretet megérdemel, mert ennek előnyös hatásait és következményeit erdélyi tudományos életünkben még érezni fogjuk.

Folyóiratunk, amely félévszázados élete alatt a néprajzi gyűjtő és feldolgozó munkának mindég híve volt és szívesen adott annak helyet,

kétszeresen örvend e komoly formában megindult és példát mutató munkának. Kezdetét látjuk ebben a megindulásban annak a régóta hiába várt erdélyi kultúrmunkának, amely egyrészt Erdély magyar néprajzának rendszeres és tervszerű feldolgozását tűzi ki céljai közé, — szemben az 1940 előtti rendszertelen „falukutatások“-kal — másrészt pedig Erdély demokratikus szelleméhez híven az Erdélyben lakó népek hagyományos műveltségét és azoknak egymásra való hatásait nemzeti elfogultság nélkül fogja megvizsgálni és feldolgozni.

Értékes ez a megmozdulás abból a szempontból is, hogy az erdélyi magyar néprajzosokat idővel egy munkaközösségbe, egy szervezetbe fogja tömöríteni, amely a budapesti és bukaresti szakkörökkel, sőt reméljük az erdélyi román néprajzosokkal is karöltve fogja mindannyiunk érdekeit szolgálni.

Vámszer Géza.

Turista kalauz városunk környékéről

Egyik kolozsvári román nyelvű napilap beszámolt arról a szép tervről, melyet az „Oficiul local de turism“ készül megvalósítani. Tervbe vették ugyanis Kolozsvár környéke turista kalauzának megírását s a munka elkészítésével T. Morariu professzort és Dr. Milea ügyvédet, a neves turistát bízták meg. Érdeklődéssel várjuk munkájuk eredményét.

*

Kirándulásaink részletes tájékoztatója minden szerdától kezdve olvasható az egyesület irodájának hirdetőtábláján és a Szabadságtéren a Józsa Béla-könyvkereskedés kis kirakatában.

Torockó idegenforgalma

Egyesületünk ez év június hó 8—9—10-én kirándulást rendezett Torockóra, illetőleg a Székelykőre. E kirándulás alatt örömmel tapasztaltuk, hogy bármennyire félreesik Torockó és megközelítése is elég körülményes, mégis sok helyről sokan keresték fel Erdélynek ezt a valóban vonzó szépségű vidékét és csodás népviseletéről híres magyar községét. Egyesületünk részéről 30-an, a nagyváradi Ortex turista egyesülettől 48-an voltak, egy kolozsvári autóbusz 40 kirándulót, három luxusautó pedig 15 embert hozott magával. Ezenkívül 4 tanár kíséretében 120 nagyenyedi református kollégiumi tanuló kereste fel Torockót, a Székelykővet és Torockó-szentgyörgyöt.

Ez kerekszámban kétszázötven ember, de ha számításba vesszük még azt is, hogy a kolozsvári unitárius gimnázium tanulói is tervbevették a kijövetelt, csupán közbejött akadályok miatt maradtak el, akkor láthatjuk igazán, hogy milyen vonzóereje és idegenforgalma van Torockónak és környékének.

De vajjon a torockóiak mit szólnak ehhez az invázióhoz? Minden falu lakói örvendenek annak, ha városiak érdeklődnek falujuk, népviseletük, természeti szépségeik iránt, de ha ez sok alkalmatlankodással jár, a végén beleúnnak s kedvetlenül fogadják a vendégeket, akár turista, akár diák.

Az is nagy baj, ha rendszeren ugyanazt a papot, tanítót, bírót kéri fel az egyes kiránduló csoportok az elszállásolás elrendezésével s rendszeren ugyanazokat a gazdákat zavarják, azokat tudniillik, akiknek e célra megfelelő eszűjük van.

A torockóiaknak is előnyösebb lenne, a kirándulóknak is jobban esnék, ha akár a gazda részére, akár a község valamilyen kulturális céljára szerény hálódíjat szednének a „fizető vendégek“ től. Szép-szép ez

a magyar vendégszeretet, de némely helyen még a tej, a pünkösdi kalács árát sem akarták elfogadni a torockóiak. Nem volna ez baj, ha esztendőben egyszer fordulna elő, többször azonban már valóban sok.

De bezzeg elfogadta, sőt mi több személyenként egyezer lejt kért Gelejiné attól, aki az ő kis néprajzi gyűjteményét megtekintette. Ha ez a beléptidő egy közösségnek jutna és múzeumának gyarapítására szolgálna, akkor szívesen fizetné mindenki. Szomorúan értesültünk arról, hogy a torockói egyleti múzeum anyaga 1944 háborús őszén szétszóródott. Mihelyt az idő alkalmas lesz reá, ezt a múzeumot újra fel kellene állítani és szakszerűen elrendezni.

Volna még egy harmadik kérésünk Torockó idegenforgalmával kapcsolatosan. De azt kihez is intézzük, amikor elsősorban az E. N. K. E.-re tartozik. Valakinek meg kellene írnia ugyanis Torockó történetét, természeti szépségeit, néprajzát és egy kis füzetben ki kellene nyomtatni és terjeszteni. Hisszük, hogy az E. N. K. E. a kiadásra vállalkoznék s hisszük, hogy minden kiránduló, természetkedvelő és Erdélyt szerető ember örömmel venné meg.

V. G.

Tanulmányi kirándulás Torockóra. Hat napig tartó, igen érdekes vándorlást rendezett a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Földrajzi és Néprajzi Intézete május 3-a és 8-a között — mintegy negyven résztvevővel — közöttük számos ENKE „Vándorsólyom” taggal. Ez alkalommal meglátogatták a Géczi-várat, Alsójára községet, majd átmenve a festői Szurdokszoroson, Aranyosrákos község meleg vendégszeretét élvezték. Innen gyalogszerrel Csegez érintésével mászták meg a Székelykőt s érkeztek Torockóra. Innen kisebb csoportok részben a Bedellői barlang-

hoz, részben az Ordaskőhöz és Szálashoz rendeztek egynapos fióktúrát. Megtekintették a torockó-szentgyörgyi várat is. Hazafelé tartva a Berkes-patak festői vízeséseit, a Tordai- és Túri-hasadékokat látogatták meg. A tanulmányi kirándulás megszervezése és vezetése dr. Tulogdy János és dr. Gunda Béla professzorok érdeme. X. J.

A maroszéki osztály hírei. Az év első felének legnevezetesebb eseménye az április 14-én megtartott közgyűlés volt; ennek is legjelentősebb pontja a tisztikar megválasztása volt. A vezetőség így alakult meg: elnök: dr. Máthé János, társelnök: *Haller József, Fazakas Gyula* és *Ercse Géza*; ügyvezető al-elnök: *Both Károly*; pénztáros: *Szakács István*; ellenőr: *Bardóczy B.* és *Szabó István*; gazda: *Czirják Károly*; jegyző: *Máthé Borecsa*; műszaki vezető: *Grossmann Erik*, orvos: dr. *Strömpel István*. A közgyűlésen központunk képviselőjében dr. *Tulogdy János* alelnök vett részt, aki a gyűlés előestéjén nagyszerű, vetítettképes előadást tartott.

Ugyanekkor nyílt meg a maroszéki osztály fényképkiállítás is, amelyen 18×24 cm-es képekkel vettek részt a turisták. A 140 képből a háromtagú bíráló bizottság *Czirják Sándor* és *Szakács István* 2—2 képét, *Both Károly* és *Máthé Borecsa* 1—1 képét minősítette legjobbnak.

A kirándulások közül kiemelkedik két tavaszi sí-túra. Az elsőt, a 7-naposat *Czirják Károly* vezette a Kelemen-havasra, a dregusi menedékházhoz, a másodikat, az 5 naposat, húsvétkor *Csiszár Árpád* és *Máthé Borecsa* vezette. Ezután több környékbeli kisebb kirándulást rendezett az osztály, majd május-júniusban az alábbi nagyobb és távolabbi túrákat: május 5-én az Istenszékére (autóbusszal) 45 résztvevővel. Túravezetők voltak: Nagy Gábor és Nagy Géza. Május 29-én a

Gyilkostóhoz (autóbuszon) 35 résztvevővel. Túravezetők: Vass László és Szakács György. Ugyane napon egy másik 54 személyes csoport a Laposnyára ment vonattal s ott megtekintette a (történelmi nevezetességű) vadászkastélyokat. Vezetők: Máthé Borcsa és Brassai József. Június 8–9–10-én gerincvándorlás volt a Kelemen-havasokon 15 résztvevővel, Kovács Sándor vezetésével. Ugyane napon 32 résztvevővel, Both Károly vezetésével egy másik csoport Borszék–Csalhó–Gyilkostó–Szováta útvonalán rándult ki.

Az osztály a két nyári hónapra tervbe vette még Szováta–Mezőhavas, Marosújvár–Torockó–Tordai hasadék, Egyeskö–Gyilkostó és a Fogarasi havasok megtekintését.

Az osztály a körülményekhez képest élénk társadalmi életet él egyesületi helyiségében, ahol gyakran rendez társas összejöveteleket.

Egy életrevaló, ha nem is egészen új ötletükről is meg kell emlékeznünk. Nevezetesen arról, hogy *Fali Újság* keretében, írásban és képből beszámolnak utolsó kirándulásairól, azután tervbevevő társukat hirdetik meg rajta, ugyancsak írásban és képből. A természetjárásnak és az egyesületnek is egyik legszerencsésebb propagandája egy élénk Fali Újság.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Erre az 1946-os évre tervbevevő négy 24 oldalas „röpirat“-nak évi előfizetési díja tagoknak 10.000 lej, nem tagoknak 12.000 lej. Egy példány ára 2.500, illetőleg 3.000 lej.

„Erdély“ folyóiratunk tavalyi, 1945. évi nyolc számból álló XLII. teljes évfolyama 4.000 lejért kapható egyesületünk irodájában (Jókai-u. 2. sz. II. em.) a hivatalos órák alatt, hétköznapokon d. u. 5-től 8-ig. A régebbi évfolyamok számai is nagyrészt kaphatók.

Előfizetőinket kérjük, hogy esetleges hátrálékaikat, valamint az 1946. évi előfizetési díjat mielőbb fizessék be, mert lapunkat utólagos befizetésekkel fenntartani nem tudjuk.

TARTALOM

Vámszer Géza: Felhívás

Tulogdy János: Kalotaszeg földje

V. G.: Közgyűlésünk

Antalfy András: Kirándulás a Kelemen havasra

Czirják Károly: Hogyan lettem természetjáró?

Ijj. Xántus János: Turista notesz

Ijj. Kós Károly: Vidékmuzeumaink kérdése

EGYESÜLETI ÉLET:

Tisztikari és szakosztályi gyűlések sorrendje. A turista szakosztály beszámolója. Az ENKE néprajzi fényképgyűjteménye.

HIREK:

Pályázat. Az Encian jubileuma. Fürdő-és idegenforgalmi bizottság a Székelyföldön. Múzeuma van a Mezőségnek. Györgyfalva néprajza. Turista kalauz városunk környékéről. Torockó idegenforgalma. Tanulmányi kirándulás Torockóra. A maroszekei osztály hírei.

Látogassuk egyesületünk turista-szállóját, az

UZ BENCÉT

a Hargita-fürdőn.

Hálódj tagoknak 3000 Lei,
nem tagoknak . . 6000 Lei.

Autóbuszközeledés Csikszereda és Székelyudvarhely között naponként. A Tolva-jostetőtől a Hargita-fürdőig 7 km.

Székelyföldi kirándulásaink alkalmával keressük fel a szép környezetben fekvő

Egyeskei menedékházunkat.

Turista tömegszállítás kapható.

Egyesületünk július 28-i kezdettel 8 napos székelyföldi kirándulást rendez.

MIND KOLOZSVÁRI CÉGEK

Székely József *úridivat-szabósága*

ENKE TAGOKNAK 10% ENGEDMÉNY **Unió-utca 2. szám, I. e.**

MAJOR ILONA

női divat, kötöttárú- és textilüzlet

Deák Ferenc-utca 20. szám

DEÁK és DEÁK

rádió és villamossági szaküzlet

Szabadság-tér 15. szám

Balázs Gyula

Kogălniceanu (volt Farkas) utca
Ret. kollégium udvarán, a templom oldalán

műbútorasztalos

ANGYAL DROGÉRIA

Dózsa György-utca 23.

Alapítva 1910-ben

NYERGES IMRE

orvosi műszertára

Jókai-utca 4. szám

*Fotokópiák, amatőr-munkák,
művészi felvételek*

Polyfoto-nát

Szabadság-tér 13.

GOLDSTEIN J.

textil, rövid- és kötöttárú-üzlet

Dózsa György-utca 18.

Lakását ízlésesen festi

MIHÁLY EMIL

szobafestő és mázó, Horea-út 5, II. em.

Pázsint Imre *képkeretező, képkereskedő
és ablaküvegező*

KOSSUTH LAJOS-UTCA 10. SZÁM

BUGNARIU és NURIDSÁNY

cipésműhely - **Dózsa György-utca (volt Wesselényi) 5. szám**

TRANSCOLECTIV

szállítási vállalat - Kolozsvár, Szabadság-tér 27.

Játékáru,
sportfelszerelési cikkek

CSEGEZI-nél

Kolozsvár, Unió-utca 24.

DERMATA-MŰVEK

Bőr- és Cipőgyár R.-T.

KOLOZSVÁR

MINERVA

IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET RT KOLOZSVÁR

Igazgatóság és üzemek: Brassai-utca 7. szám / Telefon: 433
Könyv- és papírkereskedés: Szabadság-tér 8 / Telefon: 434

Könyvnyomda / Könyv- és papírkereskedés

Könyvkiadó és lapkiadóvállalat

Könyvkötészet / Cinkográfia / Vonalozóüzem

Üzletikönyvgyártás / Borítékgyártás

Domborcímkegyártás / Bélyegzőkészítés

Minerva Rt. Cluj-Kolozsvár, Brassai-utca 7. szám, 9430 — Felelős vezető: Kiss Márton igazgató